

Vrijheidsbeperkende interventies

Inleiding

De behandelend arts of verpleegkundige heeft met u gesproken over het toepassen van middelen die uw familielid/naaste beperken in de bewegingsvrijheid. De behandelend arts heeft u uitgelegd waarom wij voor deze vrijheidsbeperkende maatregelen kiezen en wat het inhoudt voor u of uw familielid. In deze folder kunt u de informatie nog eens doorlezen.

Wanneer vrijheidsbeperkende interventies?

In sommige situaties moet een patiënt tegen zichzelf beschermd worden, bijvoorbeeld als deze door de ziekte ernstig verward of onrustig is. Het kan gebeuren dat de patiënt door de verwardheid dreigt te vallen, een infuuslijn/drain/katheter verwijdert of zich agressief uit. **Er is dan sprake van risicovol gedrag dat kan leiden tot lichamelijk letsel bij zowel de patiënt als zijn omgeving.**

Allereerst zet de verpleegkundige zich in om mogelijk gevaar af te wenden. De patiënt wordt extra geobserveerd en er worden maatregelen getroffen op het gebied van de veiligheid in de omgeving van de patiënt. Als de veiligheid niet optimaal gegarandeerd is, zijn beschermende maatregelen noodzakelijk. Deze maatregelen hebben beperkende gevolgen voor de vrijheid van de patiënt en worden daarom ook vrijheidsbeperkende interventies genoemd.

Doel vrijheidsbeperkende interventies:

- Voorkomen van letsel bij de patiënt.
- Beschermen van medepatiënten en medewerkers.
- Het kunnen voortzetten van de afgesproken medische behandeling.

Wetgeving

Als er sprake is van een **noodsituatie** en er zijn geen andere oplossingen mogelijk dan mag de verpleegkundige (in overleg met de behandelend arts) een vrijheidsbeperkende maatregel toepassen. Dit gebeurt volgens voorschriften waar zowel verpleegkundigen als artsen zich aan moeten houden. Deze voorschriften zijn opgesteld aan de hand van de WGBO (Wet op de Geneeskundige Behandelingsovereenkomst). Bij sommige patiënten kan het zijn dat in de thuissituatie of in de instelling waar men verblijft, al vrijheidsbeperkende maatregelen waren ingezet in het kader van de Wet Zorg & Dwang. Indien tijdens de ziekenhuisopname deze maatregel niet voldoende of niet van toepassing blijkt te zijn, wordt gehandeld vanuit de wetgeving WGBO zoals hieronder is beschreven. **Het is belangrijk dat u het zorgplan WZD vanuit de thuissituatie altijd meebrengt naar het ziekenhuis, zodat wij deze richtlijnen kunnen volgen. Bij ontslag zorgen we voor een goede overdracht .**

Een vrijheidsbeperkende maatregel is altijd een laatste hulpmiddel.

Wilsonbekwaamheid

Uitgangspunt in de wet WGBO is dat iedere patiënt wilsbekwaam is.

Dit houdt in dat de patiënt in staat is om informatie te begrijpen, zijn eigen belangen te behartigen, te kiezen en toestemming te geven. De patiënt is pas **wilsonbekwaam** als het tegendeel is gebleken. De patiënt kan niet in staat worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake (WGBO art. 450), kan zijn situatie niet overzien en handelt in eigen nadeel. Hierdoor kan een noodsituatie ontstaan waarin direct handelen door de verpleegkundige vereist is. In een dergelijke situatie zorgen wij altijd in eerste instantie voor de veiligheid van de patiënt en anderen. Daarna worden alle belanghebbenden (bijv. de wettelijke vertegenwoordiger en de dienstdoende arts) op de hoogte gesteld.

Vrijheidsbeperkende maatregelen zijn onder andere:

- bedhekken;
- veiligheidsband (onrustband);
- handschoenen of manchetten om sonde of infuus te beschermen;
- vloersensor;
- ultra laag bed, dat kan zakken tot op de grond;
- toedienen van gedragsbeïnvloedende medicatie, tegen de wil van de patient in;
- rolstoel met tafelblad.

Risico's en comfort

Het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen is van invloed op het comfort van de patiënt en heeft risico's. Om de risico's zoveel mogelijk te beperken besteedt de verpleegkundige aandacht aan de volgende punten:

- Bij het starten van vrijheidsbeperkende maatregelen worden extra verpleegkundige observaties uitgevoerd.
- De verpleegkundige controleert regelmatig of het fixatiemateriaal goed zit en of uw familielid een ontspannen houding kan aannemen.
- Om te zorgen voor voldoende inname van voeding en vocht wordt de patiënt zo nodig geholpen.
- Om doorligplekken (decubitus) te voorkomen helpt de verpleegkundige de patiënt om regelmatig een andere houding aan te nemen.
- Er wordt aandacht besteed aan de uitscheiding van urine en ontlasting.

Het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen kan in sommige situaties juist meer onrust of angst opwekken. Daarom wordt er soms voor gekozen om een onrustige of dwalende patiënt **niet** te fixeren. De arts en verpleegkundige wegen de risico's voor het wel/niet toepassen van maatregelen zorgvuldig af.

Voor u als partner/ familielid kan fixatie een emotionele gebeurtenis zijn. Daarom is het belangrijk dat u weet waarom we deze maatregelen treffen. De verpleegkundige heeft regelmatig contact met u en bespreekt of de fixatie wel/niet noodzakelijk is als u op bezoek bent.

Voorkomen van vrijheidsbeperkende interventies

Er zijn enkele zaken waar u als familie of naaste rekening mee kunt houden en die een gunstig effect hebben op verwardheid en onrust:

- Het aanwezig zijn bij de patiënt. In overleg met de verpleegkundige kan familie ook buiten de bezoektijden aanwezig zijn.
- Zorg ervoor dat de patiënt zich bewust is van de tijd. Dit kan door het bespreken van datum en tijd, maar ook door het meenemen van een duidelijke kalender en/of klok.
- Vertel regelmatig aan de patiënt dat hij/zij in het ziekenhuis ligt en waarom.
- Zorg voor een veilige omgeving.
 - voldoende verlichting in de kamer;
 - loophulpmiddelen binnen bereik;
 - looppaden vrij van obstakels;
 - geen scherpe voorwerpen.
- De patiënt op vaste tijden (regelmatig) naar het toilet brengen. Dit kan in overleg door verpleegkundige gedaan worden.

Vraag zo nodig aan de verpleegkundige wat u kunt doen zodat de patiënt zo min mogelijk in zijn/haar vrijheid wordt beperkt.

Wilt u meer weten over een delier? Lees dan de folder 'Acuut optredende verwardheid'.

Tot slot

Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen, bespreek deze dan met de verpleegkundige op de afdeling.

Telefoonnummers en adressen

Locatie Helmond
Wesselmanlaan 25
5707 HA Helmond
T: 0492 – 59 55 55

Locatie Deurne
Dunantweg 16
5751 CB Deurne
T: 0493 – 32 88 88

Locatie Gemert
Julianastraat 2
5421 DB Gemert
T: 0492 – 59 55 55

